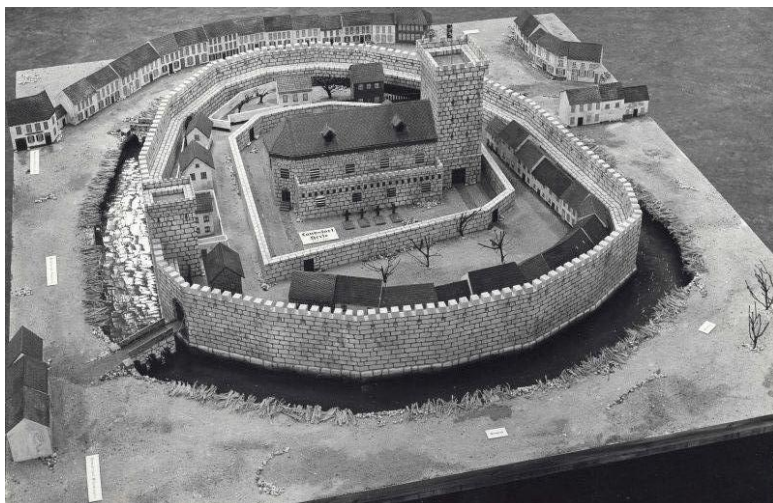

»HART VAN HEERLEN«

Informatiebulletin nr 24

***11^e jaargang
Augustus 2019***

HEEMKUNDEVERENIGING HEERLEN STAD

vóór en dóór Heerlenaren met hart voor Heerlen

Inleiding

Voor u ligt editie nummer 24 van ons verenigingsblad. Deze editie komt wat later uit dan u gewend bent, daarvoor mijn excuses.

Het grootste deel van deze uitgave wordt gevuld met een interessant artikel van ons lid Theo Arets “Terworm opnieuw gezien”. Terworm houdt dan het kasteel en de omliggende landerijen in. Het belicht het Terworm van de tijd dat het een kasteel met verschillende eigenaren was, dat er een zwembad was. Verder komen de plannen die in de 20^e eeuw rond dit landgoed zijn ontwikkeld, aan de orde.

Het bestuur wil u nog nader informeren over het nieuwe verenigingslokaal dat wij sinds begin 2019 hebben kunnen betrekken. Wat zijn de mogelijkheden en de plannen rond dit lokaal.

Heerlen, augustus 2019
Leo Franck

TERWORM OPNIEUW BEZIEN

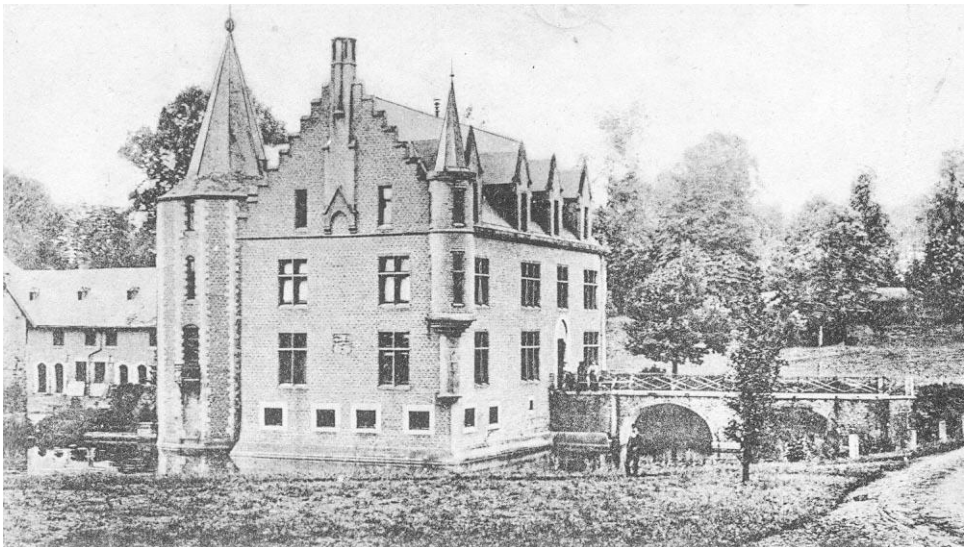
door Theo Urbain Arets

Het ontstaan van het landgoed Terworm

Het landgoed heette vroeger de Ge(i)tsbach en stamt uit de tweede helft van de 14de eeuw. De bezitters van het Keulse leengoed - het jonkergeslacht Van Geitsbach - hadden ook goederen nabij het Nederlands / Duits grensrievtje de Worm, zodat we eind 14de eeuw de naam Van Geitsbach tot der Worm tegenkomen. Uiteindelijk krijgt het leengoed de naam Terworm.

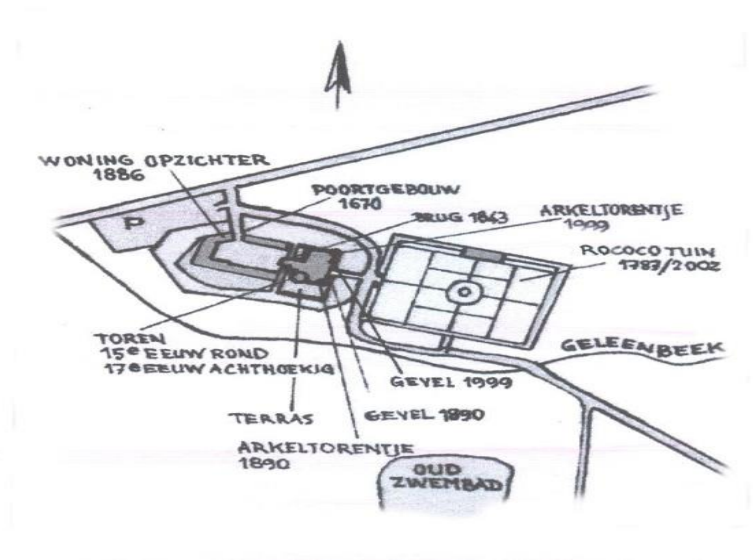
Het kasteel

Oorspronkelijk was het een vierkant gebouw in mergel en Kunradersteen met daarvoor een ronde en rechthoekige toren, gelegen in een ommuurd binnenplein. In 1542 werd het kasteel door brand verwoest, maar in 1550 weer herbouwd in dezelfde stijl, echter wel met een zadeldak tussen twee trapgevels. Het geheel werd wit geschilderd om de uitvoering in bakstenen met oorspronkelijke materialen te verbergen.

Afb 1 Kasteel Terworm in 1915

Er volgden nog diverse uitbreidingen en restauraties in de 17de en 18de eeuw . Het was ook de periode dat er hardstenen omlijstingen werden aangebracht en bijgebouwen versteend werden. Uiteindelijk kreeg het kasteel onder de baronnen de Loë - Imstenraedt (vader en zoon) in 1890 bijna haar huidige uiterlijk. Het was het hotelketen Van der Valk die in laatste instantie bij de grote restauratie in 1999 in de oost vleugel de symmetrie in deze gevel voltooide.

afb 2 zo wat jaartallen

afb 3 Kasteel Terworm met rococo tuin in 2018

De bewoners / bezitters

In de eerste helft van de 15de eeuw was het geslacht Geitsbach eigenaar van het gelijknamig goed. Rond 1500 kwam het bezit in handen van de Heerlense schout Diederik van Pallandt. In 1542 was het in eigendom van de familie Van Hallen. Na een verwoestende brand werd onder het geslacht Van Wijlre rond 1550 herbouwd. Het kasteel bleef tot 1739 in deze familie. Door een erfenis kwamen de bezittingen in handen van Vincent van der Heyden – Belderbusch. Hij kocht diverse gronden aan voor verdere uitbreiding van een parkachtige omgeving. Zijn kleinzoon Karel Leopold – in 1782 tot graaf verheven – had belangrijke bestuursfuncties in de Franse bezettingstijd. Na zijn overlijden in 1826 stond Terworm jaren leeg.

Door vererving en uitkoop werd Karel van Böselager in 1840 de nieuwe eigenaar. Het kasteel en goederen werden aan zijn dochter Antoinette overgedragen. In 1846 huwde zij met baron Otto de Loë – Imstenraedt, burgemeester van Mheer en woonachtig op het kasteel aldaar. Na haar overlijden in 1847 kwam Terworm geheel in handen van de familie de Loë. Het was ook deze tijd waar in veel goederen en boerderijen in de omgeving aangekocht werden.

Baron Franz de Loë uit Otto's tweede huwelijk ging in 1883 op kasteel Terworm wonen terwijl zijn andere broer op kasteel Mheer woonachtig bleef. Inmiddels was mijn overgrootvader Jan Renier Arets in 1886 als opzichter in dienst getreden bij de baron met als woonverblijf een ruimte rechts van het poortgebouw.

In 1890 ontvingen Otto's zonen Franz en Levin uit vaders schenking 145 percelen in Terworm en omgeving ter waarde van fl. 387.179,- waaronder ook een kapel uit 1848 op de Gasthuisweide (locatie kerkhof Akerstraat) ter nagedachtenis aan Otto's overleden echtgenote barones Antoinette de Loë. De jaarlijks geschatte huuropbrengst van de grondstukken bedroeg fl.19.358,95. Daar tegenover stond een schuld van fl. 260.000,- aan de Nationale hypotheekbank Amsterdam en een overige schuld van fl.96.000,- Baron Franz de Loë liet hierna Terworm verbouwen tot een herenhuis zoals te zien op de afbeelding uit 1915 op pagina 2.

Na het overlijden van zijn echtgenote in 1902 vertrok baron Franz naar Bonn waar hij op het adres Baumschulallee 19 ging wonen. Hierna werd het kasteel enkele jaren verhuurd aan de Staatsmijnen en deels ook aan de familie De Fürstenberg.

In 1911 was mijn overgrootvader 25 jaar in dienst als opzichter bij baron Franz de Loë

Op 1 Mei a.s. is RENIER ARETS 25 jaren in mijn dienst als opzichter te Terworm-Hearlen. In al die jaren was hij altijd trouw, eerlijk en vlijtig, en het is mijn innige voldoening, dat ik zulks hier openlijk kan verklaren.

Tevens betuig ik hem, ook in naam mijner kinderen, mijn hartelijken DANK voor de trouwe diensten al die jaren genoten, en hoop den trouwen dienaar nog lange jaren in gezondheid en welvaren in mijn dienst te zien.

Franz Baron de Loë.

B O N N, 29 April 1911.

afb 4

afb 5 mijn grootvader en vader tijdens een zondagsbezoek op kasteel Terworm in 1915

In 1917 overleed Baron Franz de Loë enige zoon (wel vier dochters) en werden de Oranje –Nassau Mijnen eigenaar van het kasteel en landgoed Terworm. Mijn overgrootvader bleef onder de nieuwe eigenaar tot 1930 als opzichter aanwezig. Hierna werd hij opgevolgd door J.W. Knols .

Op het einde van de oorlogsjaren waren er ook Amerikanen ingekwartierd. Vanaf 1946 betrof schilder Harry Koolen er diverse ruimten en woonde kunstenaar Ru de Vries in de voormalige opzichters woning. Ook schilder Wim Haenraeds verbleef enige tijd op Terworm. Verder waren de families Reinders, Seelen, Gall, Luja, Eckhardt en Moonen er korte of langere tijd woonachtig.

Vlak voor de sluiting van de ON mijnen had de onroerend goedmaatschappij OGON al in 1973 plannen voor een draf- en renbaan op Terworm laten uitwerken. In 1982 kwamen de eerste plannen voor een Amerikaans pretpark Six-Flags geheten. Het belang van OGON bestond in dit geval o.a. uit het inbrengen van 140 ha grond van het landgoed Terworm. Na hevige protesten werd het plan eind 1984 afgeblazen.

In november 1986 kocht Gerrit Van der Valk een groot deel van het gebied, exclusief de landbouwgronden. Door een totale renovatie moesten de laatste bewoners Huub en Tiny Knols, Pia Cuijpers e.a. medio 1997 vertrekken. Uiteindelijk opende het Van der Valk Kasteel Terworm hotel- restaurant op 15 juli 1999 haar deuren.

Baron Franz de Loë en de ON Mijnen rond 1917

Het was o.a. Karel van Böselager die tussen 1842 en 1844 naar artesische bronnen liet boren voor de waterhuishouding van het landgoed. En zo ontstonden bronnen met namen als Antonia, Karel, Clara, Sophia en Rosamunde. Al deze bronnen waren gelegen tussen Geleenhof en het kasteel. Rosamunde was de lievelingsbron en gaf ook het meeste water. Maar door de komst van de mijnindustrie – landgoed Terworm lag in het winningsgebied van de Oranje Nassau I mijn – kwamen deze bronnen nagenoeg droog te staan. Het was daarom dat o.a. Mr. A. Savelberg namens de baron in een gerechtelijke procedure de Oranje Nassau Mijn aansprakelijk stelde. De rechter gaf echter aan dat de schuld van het droogstaan niet direct aan de mijn te wijten was.

Om toekomstige problemen te voorkomen werd daarom op 31 mei 1917 een verkoop / koopovereenkomst tussen de baron en de ON Mijn getekend. Maar ook het overlijden van zijn enige zoon in dat jaar zal de verkoop van

Terworm bespoedigd hebben. De ON Mijnen waren bereid om voor het landgoed met kasteel een miljoen gulden te betalen (waarde thans ca. 7,8 miljoen Euro). Baron's hypotheek van fl. 200.000,- werd door de Oranje Nassau afgelost, waarna Franz de Loë uiteindelijk fl. 800.000,- incasseerde. Misschien toch te vroeg verkocht want vanuit zijn woonplaats Bonn kreeg mogelijk ook hij rond 1920 te maken met de Duitse valuta misère.

Bij de verkoop waren o.a. de volgende pachthoeven betrokken:

Pachthoeve Driesch van Andreas Wintgens, groot 30,6902 HA

Pachthoeve Gitsbach van Pierre Vaessen, groot 46,2743 HA

Pachthoeve Geleenhof van A. en G. Rouwette, groot 44,0694 HA

Pachthoeve Douvenraad van Gilles Waterval, groot 33,9607 HA

Pachthoeve Terworm van Mathieu Rutten, groot 42,4855 HA

Pachthoeve Prikkenis van Aug. Pinckaers, groot 14,6534 HA

Pachthoeve Eykender van Wed. W. Paulussen, groot 4,1907 HA

Verder waren er nog diverse andere verpachtingen, teveel om op te noemen.

Het totale oppervlakte behorend bij het landgoed kwam uit op ca. 254 hectare.

Bij de verkoop was ook bedongen dat mijn overgrootvader ook onder de nieuwe eigenaar zijn werkzaamheden mocht voortzetten. Op zo'n uitgestrekt gebied was immers werk genoeg m.b.t. de bossen, de jacht, de pachtgelden etc. etc.

En plots kreeg opzichter Renier Arets er in 1921 een nieuwe functie bij.

Terworm en zijn zwembassin vanaf 1920

Dr. Vossenaer en enkele mijnbeambten hadden van de ON mijndirectie inmiddels toestemming gekregen om af en toe in het nabij het kasteel gelegen water te duiken. Op 25 februari 1921 werd een oproep geplaatst om voor het nieuwe seizoen "het zwembassin Terworm" zo spoedig mogelijk in orde te brengen. Tevens werd door enkele zwemmers het plan opgevat om een zwemvereniging op te richten. De mijndirectie was bereid om binnen de ONS (ON Sport) hieraan mee te werken. En zo verscheen er in maart van dat jaar een lijst waarop de eerste 53 leden en 11 buitengewoon leden hadden ingetekend. De oprichting van de Z.O.N. (zwemvereniging Oranje Nassau) was een feit.

Mijn overgrootvader werd als oudgediende van Baron Franz de Loë door zijn nieuwe werkgever meteen tot toezichthouder / badmeester van het zwembad Terworm gebombardeerd. Nou badmeester, hij kon wel niet zwemmen. Toch ging hij eens op hulpgeroep gekleed te water en had binnen de kortste keer vier dames om zij nek hangen. De zwemvereniging groeide gestaag en met steun van de ON Mijnen kwamen er enkele badhokjes en een driemeter springplank, alles gemaakt in de eigen werkplaatsen.

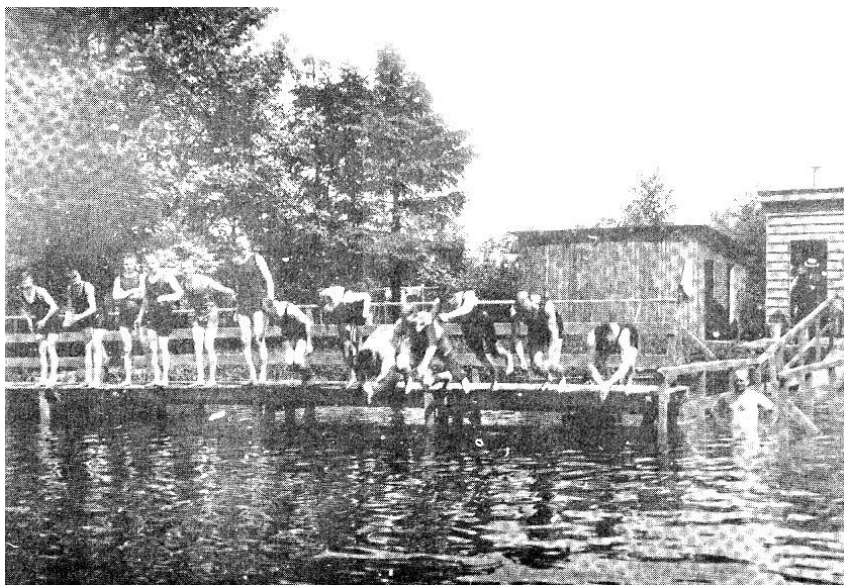
Gelieve nog te parafeeren, dat U als lid wenschte te worden in geschreven en tevens aan te geven of U genoemde byeenkomst bezoekt.

Naam	Paraaf	Present ja of neen
1 Bruins	<i>br.</i>	<i>ja.</i>
2 Jaspers	<i>JS.</i>	<i>ja.</i>
3 Enneking	<i>EN.</i>	<i>ja.</i>
4 A. Hummel	<i>AH.</i>	<i>ja.</i>
5 C. v/d Hoorn	<i>CH.</i>	<i>ja.</i>
6 E. Hummel	<i>EH.</i>	<i>ja.</i>
7 Kengen	<i>KE.</i>	<i>neen.</i>
8 Lindelauf	<i>LI.</i>	<i>neen.</i>
8 Snyders	<i>SN.</i>	<i>neen.</i>
9 v. Leeuwen	<i>VL.</i>	<i>ja.</i>
Comuth	<i>CO.</i>	<i>ja.</i>
Dassen	<i>DA.</i>	<i>ja.</i>
10 Paré	<i>PA.</i>	<i>ja.</i>
Bakker	<i>BA.</i>	<i>neen.</i>
11 Reuters	<i>RE.</i>	<i>ja.</i>
12 Fris	<i>FR.</i>	<i>ja.</i>
I. Stouthart	<i>IS.</i>	<i>ja.</i>
1 Th. Gerards	<i>TH.</i>	<i>ja.</i>
13 Korsten	<i>KO.</i>	<i>neen.</i>
14 Willems L.	<i>WL.</i>	<i>ja.</i>
15 v/ Twisk	<i>VT.</i>	<i>ja.</i>
16 Kals	<i>KA.</i>	<i>ja.</i>
17 van Lith	<i>VL.</i>	<i>ja.</i>
18 Willems A.	<i>WA.</i>	<i>ja.</i>

afb 6 gedeeltelijke ledenlijst Z.O.N. in 1921

afb 7 de eerste Z.O.N. leden met "badmeester" Renier Arets bij zwemvijver Terworm in 1922

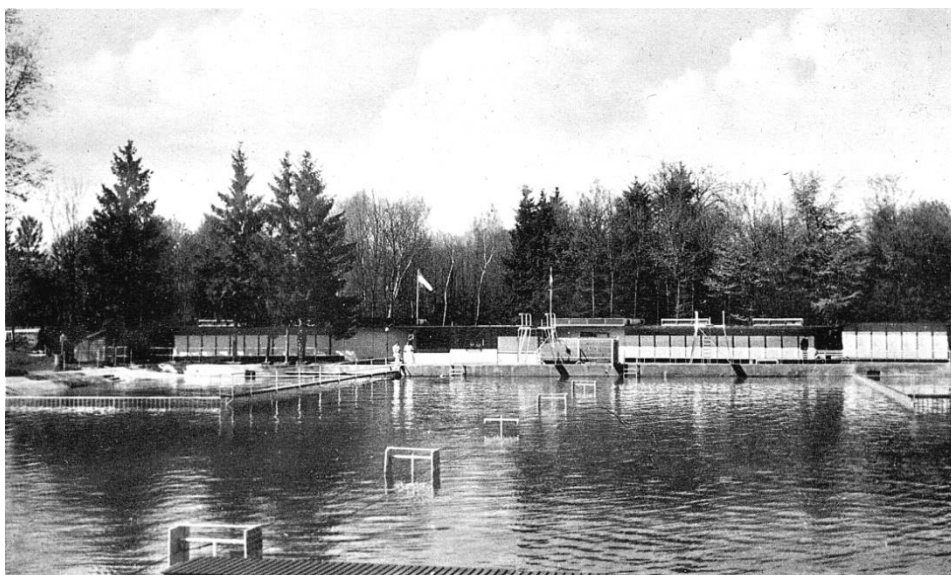
afb 8 "valse start" in 1922 door leden van de zwemvereniging Oranje Nassau in Terworm

De vijver ging dan ook steeds meer op een zwembad lijken. De voeding kwam vanuit zuidelijk gelegen bronnen met een capaciteit van 30 m3 per uur volgens een rapport van het Geologisch Bureau uit 1926.

Inmiddels vierde mijn overgrootvader Renier Arets op 18 augustus 1930 met familie, vrienden en bekenden zijn tachtigste verjaardag onder de nieuwe stalen driemeter springplank van het zwembad. Het werd tevens zijn afscheid van zijn geliefd Terworm waar hij vanaf 1886 als gelukkig mens heeft mogen werken onder Baron Franz de Loë en vanaf 1917 onder de ON eigenaar.

afb 9 1930 afscheid en 80ste verjaardag van Renier Arets nabij springplank

afb 10 het natuurbad Terworm ca 1935

Naast het zwemmen en schoonspringen werd er ook vanaf 1926 aan waterpolo gedaan.

Inmiddels was het bad voor iedereen toegankelijk. En zo bereikte de mijndirectie ook de eerste klachten. “Katholiek Heerlen” uitte in 1935 aan het beheer van het zwembad haar grieven over het in te voeren gemengd baden en zwemmen op zondagen tussen 14.00 en 18.00 uur. Deze mogelijkheid ging dan wel niet door, maar het beheer bedacht een andere oplossing. Zo konden de dames en heren op zondagen om de beurt een uur zwemmen, al wachtende in badpak kon men dan toch toekijken.

Intussen werd aan de Valkenburgerweg (locatie woontoren Valkenstaete) op 26 oktober 1935 het Sportfondsenbad geopend, zodat het voor de Z.O.N. vanaf die datum mogelijk was de zwemsport continu te beoefenen. Zelfs in de oorlogsjaren was het openluchtbad Terworm in de zomermaanden geopend. Een gezinsabonnement kostte toen fl. 15,35. Omgerekend naar heden, dan zou men uitkomen op ca. 12 Euro .

Ook verder, begin jaren vijftig van de afgelopen eeuw bleef het wel of niet gemengd zwemmen een heikel thema.

Landelijk was er zelfs een zwembad met prikkeldraad in het water om de dames van de heren te scheiden. Ook op Terworm kwam een scheiding, zowel in als buiten het water, maar deze zag er niet zo benauwend uit. Overigens was het linker gedeelte van het bad en de zonneweide voor de dames, hetzelfde lag ook rechts voor de heren. Kinderen mochten bij de vader of moeder aansluiten.

ZWEMBAD TER WORM

HEERLEN

Seizoensabonnementen f 4.10
 Gezinsabonnementen f 15.35

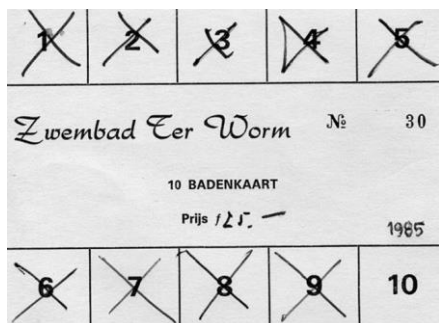
Na **1 Juni** worden deze prijzen **verhoogd** met resp.
 f 1.02 en f 4.10.

Voorziet U dus tijdig van abonnementen

Bij groote drukte hebben abonné's voorrang, dus minder risico te moeten wachten.

afb 11 advertentie LD 27 mei 1942

In 1959 laaide een nieuwe discussie op om gemengd zonnebaden wel of niet toe te staan. Want wat was het probleem ? In dat jaar was er een kleine ligweide voor jongeren bijgekomen aan de herenzijde. Wederom boze brieven, struiken zouden verwijderd moeten worden en met een toegankelijker gebied en meer toezicht zou men mistoestanden kunnen voorkomen. Uiteindelijk kwam er een verbod, maar dat was pas op het einde van de mooie zomer in dat jaar. Maar het gemengd baden en zwemmen was niet meer tegen te houden. Vanaf begin jaren zestig was het zover en werden de gescheiden gedeelten van het zwembad Terworm opgeheven.

Toch was het voor sommigen misschien wat te snel gegaan omdat huisregels hierover niet altijd werden nageleefd. Men mocht o.a. niet met bikini op het boventerras zitten, tenzij de navel bedekt was. Uiteindelijk verdween ook die huisregel.

Impressie van zwembad Terworm in de jaren zestig

afb 13 en 14 Op een mooie zomerse dag kon het behoorlijk druk zijn in 1963

Na de sluiting van de ON mijnen eind 1975 bleef het zwembad in de zomermaanden gewoon open. Vanaf 1977 werd jaarlijks nog een waterpolo All - In georganiseerd gevolgd door een internationaal jubileum toernooi in 1981 vanwege het zestigjarig bestaan van de Z.O.N. Hieraan waren 24 teams uit heel Europa bij betrokken.

De OGON (onroerend goedmaatschappij Oranje Nassau) had al vanaf 1973 andere plannen met het landgoed Terworm. Echter na het afblazen van het Amerikaanse pretpark Six- Flags in 1984, werd het openluchtbad in september 1985 gesloopt. Wel dacht Gerrit Van der Valk bij de koop in 1986 nog even aan een nieuw zwembad.

afb 15 Zwembad Terworm na sluiting in september 1985

Overige sporten op het landgoed Terworm

Tennissport TVON

Op 1 februari 1930 werd de Oranje Nassau Sport (ONS) uitgebreid met een afdeling tennissen, wederom in eerste instantie voor haar medewerkers. Een pad aan de Valkenburgerweg, links van de Geleenhof, brengt ons heden nog naar de oorspronkelijke tennisaccommodatie.

Gestart werd er met twee banen. Door het gestaag groeien van het aantal leden - en zeker nadat het een open vereniging werd – beschikt men heden over acht banen. Bij het 25 jarig bestaan werd in 1955 op het park een clubhuis met een boven gelegen dienstwoning geopend. Ook heeft TVON de organisatie van acht internationale A - toernooien op haar naam staan.

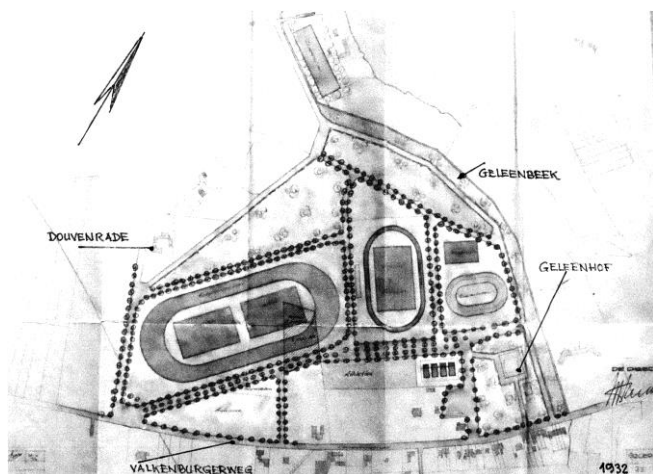
afb 16 de acht tennisbanen met clubhuis in 1962 / op achtergrond Geleenhof en "pension ON"

Plannen voor Sportpark Geleenhof op landgoed Terworm

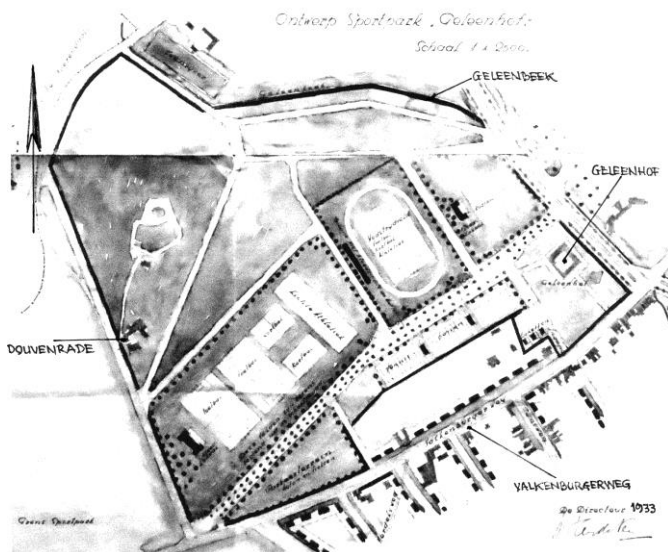
Mogelijk geïnspireerd door de komst van TVON verschenen in 1932 de eerste ontwerpplannen van de gemeente Heerlen voor een aan te leggen sportpark tussen Douvenrader Allee, Valkenburgerweg en Geleenbeek. Het ontwerp ging o.a. uit van een crossbaan, twee voetbalvelden, een wiel-

baan, een korfbalveld, een atletiekveld, vier tennisbanen (locatie TVON), een zwembad, een parkeerplaats en een rijwielstalling.

In 1933 werd het ontwerpplan gewijzigd en uitgebreid. Zo ging het ontwerp opeens van vier naar twaalf tennisbanen en was de crossbaan en wielerved niet meer in het ontwerp opgenomen.

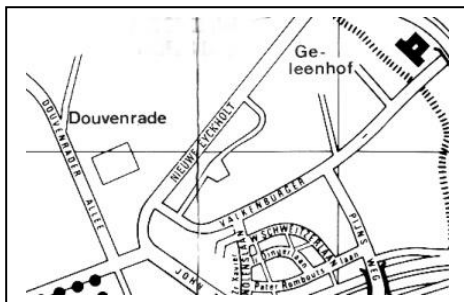
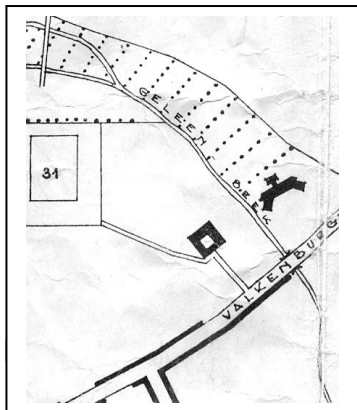

afb 17 Ontwerp Sportpark Geleenhof 1932

afb 18 Gewijzigd ontwerp Sportpark Geleenhof 1933

In 1929 lag er wel al een voetbalveld iets ten noordwesten van de Geleenhof. In beide ontwerpen is deze locatie in een uitgebreidere vorm ook opgenomen. Het was het sportterrein Geleenhof waarop de Heerlense voetbalvereniging VVH`16 ging spelen. Nadat deze club vanaf ca 1947 nabij het Aambos ging voetballen, had men ook een tweede speelveld naast hoeve Douvenrade.

links voetbalveld Geleenhof vanaf 1931
rechts bij hoeve Douvenrade ca 1972

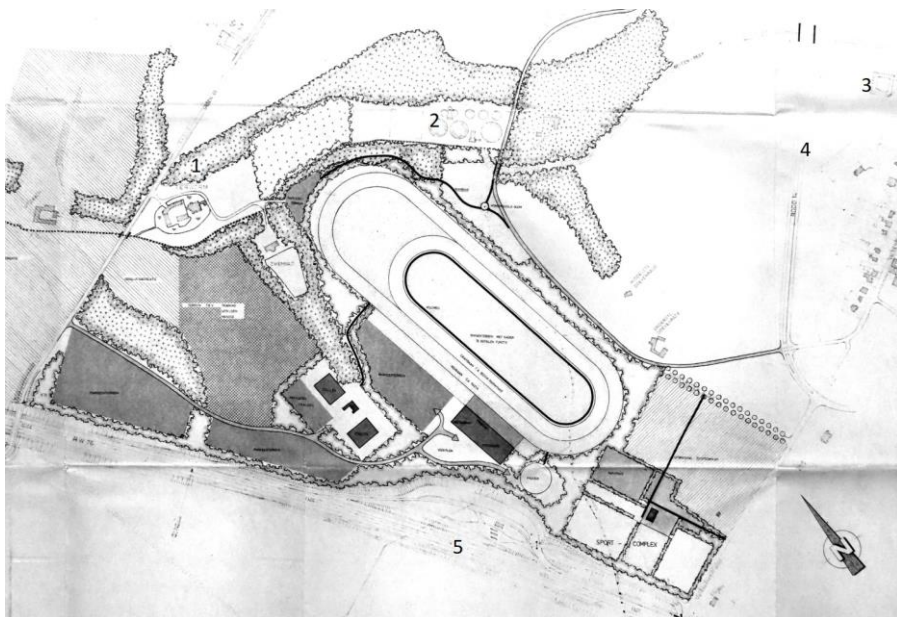
afb 19 en 20

Plannen voor een Draf / Renbaan e.a. op landgoed Terworm

In november 1973 lieten de Oranje Nassau Mijnen Heerlen voor het gebied tussen Douvenrader Allee, Valkenburgerweg, de nog aan te leggen A76 (1976) en de spoorlijn Heerlen - Maastricht een ideeënschets uitvoeren.

Grondmij NV uit De Bilt tekende voor deze opdracht. Het plan omvatte een draf- en renbaan, een tribune gebouw met restaurant en totogebouw, diverse stallen, maneges, trainingsvelden, verblijfsrecreatie terreinen een aan te leggen sportcomplex (het huidige Sportpark Terworm) etc. Op pagina 18 ziet u een plantekening van de opdracht van de Grontmij

De sportvelden, ingetekend onderaan rechts bij de noordpijl, zijn al de sportvelden van het latere sportcomplex Terworm. Dit terrein werd op 27 november 1975 feestelijk geopend. Verder was er in dit plan ook al plaats gereserveerd voor een toekomstig motel. Het was uiteindelijk de familie Van der Valk die in het voorjaar van 1979 hier motel Heerlen opende.

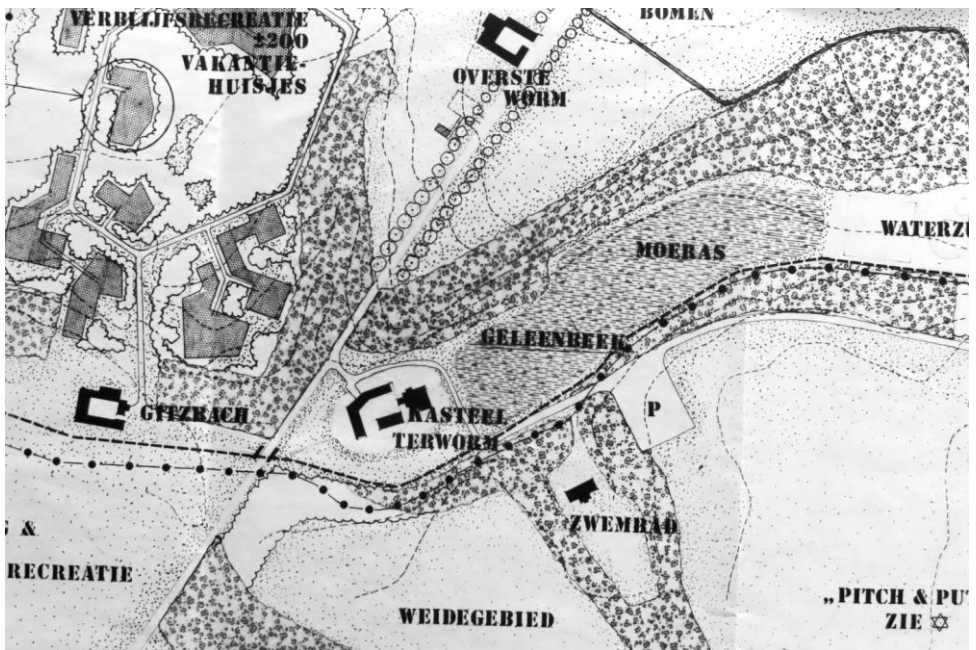
afb 21 ideeënschets met draf- en renbaan uit 1973

Ter oriëntatie op de bovenstaande ideeënschets betekenen de nummers de volgende punten:

1. Kasteel Terworm
2. De rioolzuivering bij de Eikendermolen
3. Geleenhof
4. Straat Nieuw Eyckholt
5. De autoweg A76

Plannen voor o.a. Pitch & Putt op landgoed Terworm

In 1977 ontwierp het Heerlense Planbureau van Ir. Jongen voor OGON (onroerend goedmaatschappij Oranje Nassau) een structuurplan voor het landgoed. Het betrof weer gedeeltelijk dezelfde locatie als in het vorige plan uit 1973, maar de oppervlakte was ruimer. Ongeveer een vierhoek tussen de spoorlijn Heerlen – Maastricht, de A76 (v/h E39), Nieuw Eyckholt en de N281 (Antwerpse Baan)

afb 22 gedeelte van structuurplan landgoed Terworm uit 1977

Ten opzichte van het vorige plan had de draf- en renbaan plaats moeten maken voor een Pitch & Putt invulling. Deze sport is een soort golfspel voor iedereen, met kleinere afstanden van 30 tot 100 meter tussen de holes en meer hindernissen. Langs de weg van het kasteel naar het hogerop gelegen Hotel Van der Valk had een vakantiepark van ongeveer 200 honderd huisjes moeten komen. Ook was er plaats ingeruimd voor een hippisch centrum bij De Driesch.

Praktisch alle gemaakte plannen van het landgoed Terworm zijn niet uitgevoerd. Daarvoor in de plaats ligt aan de zuidkant de onderwijstak met het Sintermeerten College, de Open Universiteit, het Vista college (v/h Arcus) en de Zuyd Hogeschool. Op sportgebied zijn de tennisbanen gebleven, het zwembad verdwenen en het sportcomplex Terworm uitgevoerd. Aan de oostkant vindt men het hoogwaardige business Park Coriopolis en residentie Terworm en aan de noordkant ligt de restaurant en hotelwereld. Gelukkig is in de kern het natuurgebied gebleven !

Heerlen augustus 2019
 Theo, Urbain Arets

Bronnen: eigen collectie waaronder een ON archief / Google Earth en LD
eigen foto's (4/ 9/ 12) en overig
eventuele gehele of gedeeltelijke overname in overleg

afb 23 tussen A76 links en N281 rechts waar mijn Terworm verhaal zich afspeelde

Verenigingslokaal

Bij de jaarvergadering hebben de toen aanwezige leden ons nieuwe verenigingslokaal kunnen bewonderen. Het gebruik en de opzet van deze locatie is toen ter sprake gekomen. Aangezien niet alle leden aanwezig waren, hier nog eens een toelichting.

De laatste jaren beschikte de vereniging niet meer over een eigen lokaal. In het zorgcentrum Douvenrade hadden wij in een kantoorruimte nog wel wat kasten met onze verzameling staan. Van deze ruimte konden we in de avonden gebruik maken om te vergaderen, maar het was een kantoorruimte die met medewerkers werd gedeeld. Wel was er nog de mogelijkheid om ledenbijeenkomsten in een zaal te organiseren en hiervan hebben we enkele malen gebruikgemaakt.

De verzameling van de vereniging zat in twee kasten en daarnaast was er ook een deel bij enkele leden thuis opgeslagen. Deze situatie was verre van ideaal en werd onhoudbaar toen zorgcentrum Douvenrade aankondigde dat deze kasten niet meer in de kantoorruimte konden blijven staan, omdat er grootscheeps werd afgebroken en gebouwd.

In de tussentijd is het bestuur blijven zoeken. Dit zoekproces is niet eenvoudig, want een ruimte huren is budgettair zonder een grote verhoging van de contributie niet mogelijk. In feite komt het erop neer dat we ergens gratis kunnen intrekken. Uit contacten met Hans Thuis, directeur van Historisch Goud, bleken er mogelijkheden.

Historisch Goud is de koepelorganisatie van het Thermenmuseum, Rijckheydt (de archiefdienst) en Kasteel Hoensbroek. Historisch Goud heeft een aantal kantoorruimtes in het oude bibliotheekgebouw aan het Raadhuisplein, dat nu bekend staat als “De Vondst”, kunnen betrekken. Hierdoor zijn in het gebouw van het Thermenmuseum annex archiefdienst enkele kantoorruimtes vrijgekomen. De vereniging zou een of meerdere kantoorruimtes kunnen gebruiken.

Door deerschikking van kantoorruimtes is er uiteindelijk voor ons één kantoorruimte beschikbaar. Dat houdt in dat we deze op bepaalde tijden moeten delen met o.a. vrijwilligers die bepaalde werkzaamheden uitvoeren. Als vereniging kunnen we in ieder geval blij zijn dat we een onderdak hebben. In deze kantoorruimte staan drie kasten.

Met het beschikbaar stellen van ruimte wil Historisch Goud en in het bijzonder Rijckheydt een band aangaan met heemkundeverenigingen. Beide organisaties

Ingangsdeur en 2 kasten

Raamkant met derde kast

vissen in dezelfde vijver en wel de historie van Heerlen. De toekomst zal het leren wat deze samenwerking kan brengen.

De verzameling die de vereniging in de loop van haar twaalfjarig bestaan heeft opgebouwd bestaat uit boeken, tijdschriften, foto's, klappers met documenten en allerlei voorwerpen. Tot die laatste categorie beschouw ik de kop en schotels met taferelen van Heerlen of het Monopolyspel met straatnamen en gebouwen van Heerlen.

De omvang van deze verzameling is echter groter dan de drie kasten. Het komt erop neer dat we moeten gaan ontzamelen. De term "ontzamelen" heeft vooral betrekking op de collectie van musea, maar kan ook van toepassing zijn op een heemkundevereniging die in de loop van de tijd niet kritisch heeft verzameld. Naast de drie kasten bij Rijckheydt kunnen we gelukkig ook beschikken over opslagruimte in de kelder van Parc Imstenrade of voor de meesten van ons beter bekend als "De Vroedvrouwschool". De opslagruimte is niet afgesloten en is ook maar van tijdelijke aard. Een reden temeer om te ontzamelen.

Het blijkt dat een groot deel van de verzameling geen betrekking heeft op Heerlen. Een historische encyclopedie vult de kast aardig maar heeft voor ons minder waarde. Er zijn boeken, tijdschriften en DSM kalenders die op zich interessant zijn, maar voor de beoefening van de geschiedenis van Heerlen van minder tot geen betekenis zijn. Daarentegen komen we een ordner tegen met notulen en brieven van "De Wielewaal" een vereniging die in de oorlog actief is geweest. Kort gesteld; we moeten het kaf van het koren scheiden.

Het plan is om op gezette tijden een donderdagmiddag aan deze activiteit te besteden. Dat wil zeggen; er een activiteit voor leden van te maken, want vele handen maken licht werk. Bijkomend effect is de gezelligheid. Mijn ervaring is dat als er een samenkomst van leden is, het sociaal aspect met elkaar ontmoeten door de leden zeer wordt gewaardeerd. Tevens biedt zo een bijeenkomst de gelegenheid om historische kennis van het vroegere Heerlen te delen, want diezelfde ervaring leert als er foto's of documenten aan leden worden vertoond, dan komen de verhalen los. In mei is er al zo een bijeenkomst geweest. Door de vakantietijd c.q. het zomerreces is er in de laatste maanden rustig geweest. In september wil het bestuur deze bijeenkomsten die altijd op donderdagmiddag zullen plaatsvinden, weer organiseren. Hiertoe zult u via de secretaris een uitnodiging ontvangen.

Heerlen, augustus 2019
Het bestuur

Colofon

Hart van Heerlen is een uitgave van de heemkundevereniging Heerlen- Stad en verschijnt twee keer per jaar.

Ingezonden artikelen:
van Theo Arets en het bestuur.

Foto's:
Uit de verzameling van Theo Artes, Heemkundevereniging Heerlen Stad en internet.

Mocht u naar aanleiding van dit tijdschrift lid willen worden van de heemkundevereniging Heerlen-Stad dan kunt u zich aanmelden door:

- Een mail te sturen naar info@heemkundeverenigingheerlenstad.nl
- Of een kort briefje naar het secretariaat.

Bij uw aanmelding zouden wij graag uw adresgegevens, eventueel mailadres of telefoonnummer ontvangen.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15, - per jaar.

Secretariaat:
Keramiek 7, 6372 DX Landgraaf

Bank:
NL83 INGB 0004 9228 28 t.n.v. Heemkundevereniging Heerlen Stad.

Nadere informatie over de vereniging kunt u vinden op onze

Website: www.heemkundeverenigingheerlenstad.nl

Facebook: heemkunde heerlen stad

ISSN 1877-6957